

■ УДК 01

Є. М. Тодорова, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури, м. Харків

ВПЛИВ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ПРОФЕСІЇ БІБЛІОГРАФА

Розглянуто технологічні зміни в сучасній бібліографічній діяльності, їхній вплив на професію бібліографа. Акцентовано на необхідності відповідності їхньої підготовки, розробки професіограми й подальших напрямів спеціалізації в контексті комп'ютеризації всіх сфер суспільного життя інформаційним потребам споживачів. Зазначено, що професія бібліографа є унікальною, затребуваною та конкурентоспроможною на ринку праці, посідає гідне місце в структурі соціокультурних змін.

Ключові слова: інформаційне суспільство, бібліограф-професіонал, суб'єкт бібліографічної діяльності, спеціалізація, професіограма.

Е. Н. Тодорова, кандидат педагогических наук, доцент, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

ВЛИЯНИЕ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПЕРЕМЕН СОВРЕМЕННОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА НА ТРАНСФОРМАЦИЮ ПРОФЕССИИ БИБЛИОГРАФА

Рассмотрены технологические изменения в современной библиографической деятельности, их влияние на профессию библиографа. Отмечена необходимость соответствия их подготовки, разработки профессиограммы и дальнейших направлений специализации в контексте компьютеризации всех сфер общественной жизни информационным потребностям потребителей. Подчеркнуто, что профессия библиографа является уникальной, востребованной и конкурентоспособной на рынке труда, занимает достойное место в структуре социокультурных изменений.

Ключевые слова: информационное общество, библиограф-професіонал, субъект библиографической деятельности, специализация, профессиограмма.

Ye. M. Todorova, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

INFLUENCE OF SOCIO-CULTURAL CHANGES OF MODERN INFORMATION SOCIETY ON TRANSFORMING THE PROFESSION OF A BIBLIOGRAPHER

The author examines technological changes in modern bibliographic work, their influence on the profession of a bibliographer. Attention is paid to the necessity of the compliance of their training, development of the profессиogram and future directions of specialization in the context

of computerization of all the spheres of public life with information needs of consumers. It is emphasized that the profession of a bibliographer is unique, in demand and competitive in the labour market, occupies a rightful place in the structure of socio-cultural changes.

Key words: information society, professional bibliographer, the subject of bibliographic activities, specialization, profession.

Постановка проблеми. Бібліограф — маловідома професія, однак затребувана більшістю споживачів інформації. Саме бібліографи працюють для того, щоб нові літературні видання були доступні для читача в найзручнішій формі, а пошук потрібної книги відбувався якомога швидше.

На сучасному етапі жодна бібліотека не змогла б існувати без співробітника, здатного надавати довідково-бібліографічні та науково-інформаційні послуги. До переліку обов'язків бібліографа належать створення довідково-інформаційних фондів, їхня технічна обробка, вивчення та аналіз читацького попиту на літературу, здійснення експертизи наукової та технічної документації, укладання різних каталогів, картотек, бібліографічних посібників [1].

Основними труднощами є обов'язкова наявність особистісних характеристик, таких як гарна пам'ять, комунікативні здібності, стресостійкість, аналітичне мислення. Водночас у професії бібліографа існує немало медичних протипоказань: схильність до нервових, психічних захворювань, алергії, висока ймовірність виникнення вад зору тощо.

Нині, у час активного розвитку інформаційних технологій, упродовження їх в усі сфери життя, зокрема в бібліотечну, свідчить, що бібліографія є професією, яка затребувана й конкурентоспроможна на ринку праці. Застосування новітніх технологій, прогресивних форм бібліографічної роботи як у традиційному, так і комп'ютерному «режимах» — основні напрями діяльності. Вони передбачають: відбір даних для довідково-бібліографічного апарату, баз даних, інформування споживачів, довідково-бібліографічне обслуговування, укладання бібліографічних посібників тощо [2].

Таким чином, професія бібліографа як інформаційного посередника — одна з основних і в електронному середовищі, де посідає гідне місце в соціокультурній структурі.

Зміни в сучасному бібліотечно-інформаційному обслуговуванні потребують відповідної освіти бібліографів, перегляду професіограми, нових підходів і вимог до професіонала вищої категорії, розробки відповідних спеціалізацій з орієнтацією на подальшу роботу в електронному середовищі.

Мета статті — проаналізувати вплив технологічних змін, що відбуваються в інформаційному суспільстві та структурі інституцій, на

роль, перспективи професії бібліографа як суб'єкта бібліографічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Специфіка роботи професійного бібліографа досліджена, на нашу думку, недостатньо ґрунтовно. Питання розробки професіографії розглядали В. П. Леонов, І. Г. Моргенштерн, А. С. Чачко, М. Г. Вохришева. Окремі проблеми професіоналізацій молодих бібліографів висвітлені в працях В. А. Юсупової, Т. Білої, С. В. Кокоріної та ін. Психологічні та етичні риси, притаманні бібліографам, аналізували Т. Добко, С. Єзова. Особливості діяльності бібліографа в інформаційному суспільстві досліджені в наукових розвідках Т. Д. Добко, Є. Д. Жабко, І. Г. Моргенштерна, М. Ю. Нещерет, В. К. Степанова, Л. Ф. Трачук, Г. М. Швецової-Водки та ін.

Досліджуючи сутність професійного бібліографа як суб'єкта бібліографічної діяльності, М. Г. Вохришева сформулювала кілька суттєвих висновків: людина посідає центральне місце в структурі бібліографічної системи. Суб'єкт-бібліограф виконує інтегративну роль у системі, тому що всі інші компоненти є предметом, засобом або результатом його цілеспрямованої діяльності. Бібліограф здійснює основні функції бібліографії як суспільної системи, оскільки ці функції — це не що інше, як активні дії осіб, колективів, які досягають певних цілей. Бібліограф здійснює і взаємодіє із середовищем, іншими суспільними інститутами, є головним суб'єктом та об'єктом керівництва, останнє — важливий засіб інтеграції системи, збереження її якісної визначеності. Бібліограф — це носій, перетворювач та виразник якісних характеристик бібліографії, яка відбувається лише в конкретній діяльності суб'єктів [3].

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до суті бібліографічної діяльності, бібліограф — це фахівець, котрий має необхідні професійні знання, уміння та навички, бере участь у створенні та поширенні бібліографічної інформації в суспільстві, посідає певне місце в системі суспільного розподілу праці (виконує відповідні обов'язки в бібліотеках, книжкових палатах, книготорговельних та інших установах).

Бібліограф — це лише один тип суб'єкта, другий — соціальна спільність людей (група, колектив, інститут, суспільство), сукупність взаємодіючих індивідів. Роль колективних суб'єктів відіграють: трудовий колектив (бібліографічний відділ бібліотеки), магазини, редакції газет та журналів, центри радіомовлення, телебачення, видавництва, архіви, музеї. У будь-якому разі суб'єкт є носієм свідомої, цілеспрямованої діяльності, яка повинна відповідати суспільним потребам.

Означені рівні суб'єкта безпосередньо пов'язані: бібліограф як конкретна особа долучена до певної спільноти (колективу, інституту),

певної мірою висловлює її інтереси. Кожен бібліограф є унікальним, оскільки має індивідуальний стиль діяльності, рівень підготовки, характер, настроїв тощо, але водночас його діяльність узгоджується із суспільними настановами.

Колективний суб'єкт відрізняється від індивідуального наявністю інтегративних якостей. Він виконує функцію представника всієї бібліографічної системи. У ньому індивідуальні суб'єкти доповнюють один одного, об'єднують зусилля, результатом чого є новий ефект.

Бібліографічна практична діяльність здійснюється не лише на професійному рівні, але й тими, хто тимчасово відіграє роль суб'єкта, який є укладачем бібліографічних посібників, бере участь у поширенні бібліографічної інформації, самостійно здійснює бібліографічний пошук, взаємодіє з бібліографом у разі використання БІ.

Таким чином, суб'єктом бібліографічної практичної діяльності є індивіди або колективи, які виконують функції носіїв діяльності, що спрямована на створення, поширення та використання бібліографічної інформації в суспільстві.

Розгляд суб'єкта бібліографічної діяльності неможливий без з'ясування функцій, які він виконує в бібліографічній системі. Поняття «функції суб'єкта» розкриває здібності бібліографа, сприяє виконанню певних дій, спрямованих на досягнення кінцевого результату, вирішення специфічних завдань у бібліографічній системі. Функціями є такі: керівнича, аксіологічна (оціночна), комунікативна, пошукова.

У зв'язку з виокремленням специфічних функцій бібліографа, необхідно підкреслити нетотожність понять «бібліографічна діяльність» та «діяльність бібліографа». Перше фіксує об'єктивну реальність, друге — суб'єктивно представляє лише одну її сторону, яка відображає реальний процес.

На думку М. Г. Вохрищевої, існують три основні типи бібліографів-практиків: бібліограф-дослідник, бібліограф-ерудит, бібліограф-пропагандист (педагог) [3].

Перший пов'язаний зі складанням бібліографічних посібників, тобто з дослідженням документального масиву за різними ознаками. Він повинен орієнтуватися в проблемі, мати певні психофізіологічні якості (вміння аналізувати й узагальнювати, зосередженість на питанні, уважність та ін.). Бібліограф-ерудит часто трапляється серед працівників довідково-бібліографічних галузей. Працівники такого типу орієнтуються в проблемах, знають багато спеціальних термінів, здобувають знання в різних галузях, мають треновану пам'ять, можуть швидко переключатися з одного предмета на інший, точно орієнтуватися в потребах читачів, контактують з ними. Як свідчать дослідження, ерудицію бібліографа високо оцінюють читачі.

Бібліограф-педагог пов'язаний з процесом інформування читачів про документи, бібліографічним навчанням. Для нього характерним є вміння оперативно реагувати на актуальні події, динаміку потреб читачів, постійно бути в курсі новинок літератури. Він також добре володіє культурою мови, активний, уміє привернути увагу аудиторії, емоційний, привабливий тощо.

Якості, які є характерними для кожного типу спеціаліста, так чи інакше притаманні кожному бібліографу-професіоналові, але в процесі діяльності вони диференціюються, деякі стають провідними. Врахування цього фактора надзвичайно важливе в процесі підготовки та розстановки кадрів. Загалом вимоги до бібліографа-професіонала означені в кваліфікаційних характеристиках.

Аналіз публікацій у фахових виданнях, практичного досвіду роботи провідних бібліотек України дозволяє виокремити основні якості, притаманні сучасному бібліографові. Вони узагальнюються в професіограмі — документі, що містить докладний опис специфіки професійної діяльності через систему вимог до певної професії, її особливостей, зокрема якості особистості, особливості розумових процесів, знання, вміння, навички, необхідні для успішної професійної діяльності [5].

Професіограми бібліографа наприкінці ХХ ст. розробляли О. П. Коршунков, І. Г. Моргенштерн, А. С. Чачко, В. П. Леонов та ін.

Кожна професіограма містить найважливіші психологічні якості фахівця (домінуючий спосіб мислення, галузь базових знань, професійна сфера, міжособистісна взаємодія, домінуючий інтерес, додатковий інтерес, умови роботи).

І. Г. Моргенштерн, розробивши найдосконалішу, на нашу думку, професіограму бібліографа, виокремив декілька блоків якостей, притаманних спеціалістові цієї сфери [6].

Психологічно сучасному бібліографові для успішної професійної діяльності необхідні: мобільність системного й асоціативного мислення; гарна пам'ять на документи, авторів, назв, змісту, форми, зовнішній вигляд, виробників тощо, імена відомих авторів і діячів, історичні й сучасні явища та факти природи, науки і техніки, культури; здатність сприймати контент, відображений у книгах, статтях, інших видах документів.

Знання бібліографа відзначаються системністю. Широкому світогляду й ерудиції бібліографа сприяють знання інформаційної картини світу (наукової, міфологічної, фізичної, біологічної, історичної, художньої, соціальної тощо).

Уміння проявляються у свідомому застосуванні практично корисних знань, реалізуються в процесах бібліографічної роботи. Вони

поділяються на обов'язкові для кожного бібліографа (складати бібліографічні записи та посібники, використовувати бібліографічні джерела, вести науково-організаційну та організаційно-технічну роботу). Обов'язкові вміння залежать і від функціональної спеціалізації (для укладача — систематизувати та предметизувати документи, редагувати бібліографічні посібники; для фахівця довідково-бібліографічного обслуговування — спілкуватися із споживачами, здійснювати оперативний пошук, оформлювати та надавати відповіді споживачам інформації).

Бібліографи повинні вміти виступати публічно, редагувати тексти, вести методичну роботу тощо.

Навички — доведені до автоматизму виконання, фізичні, розумові, мовні дії — виробляються здебільшого не в навчальному закладі, а під час постійного виконання процесів бібліографічної роботи.

Зміни в сучасному інформаційному просторі зумовили необхідність трансформації більшості бібліотечних, зокрема й бібліографічних технологічних операцій, спричинили нові визначення бібліотечних спеціалізацій, переосмислення ролі та місця бібліографа в електронному середовищі.

Теоретичні дискусії на пострадянському просторі підкреслюють основні зміни, що відбулися останнім часом: домашнє використання інтернету, розвиток повнотекстових ресурсів, вільний доступ до яких може призвести до зменшення або й зникнення попиту на ті послуги, які традиційно надавали бібліографічні служби бібліотек. Тобто роль бібліографа як посередника між документом, інформацією та споживачем закономірно зменшується. Окрім бібліотек, комерціалізація інформаційного середовища призвела до появи альтернативних установ і фірм, які надають аналогічні послуги, створюючи й поширюючи інформаційні продукти та послуги, передусім інтелектуальні.

Усі ці зміни вплинуть і на бібліографічне обслуговування в бібліотеках. Є. Д. Жабко, наприклад, наголошує, що в цьому процесі можна назвати два напрями: по-перше, бібліографічне обслуговування, передусім довідкове, змінять повністю автоматизовані засоби доступу до інформації, зокрема експертні системи, які дозволять вилучити бібліографів із системи обслуговування користувачів у традиційному її розумінні як системи міжособистісної взаємодії «користувач — бібліограф». Відповідно, бібліографи повинні виконувати нові функції.

Проаналізувавши зарубіжний досвід (США, Європи, Австралії), Є. Д. Жабко виявила нові професійні спеціалізації, що виникли в електронному середовищі бібліографічної діяльності: «інженер з доступу» (knowledge engineer), «інформаційний гуру» (information guru), «фахівець з електронної інформації» (digital librarian), «фахівець

з інформаційного доступу» (information access specialist) [4]. Розглянемо кожну із запропонованих спеціалізацій.

«Інженери доступу» здійснюють організацію та управління знаннями, створюють знаннєві схеми окремих предметних сегментів інформаційного простору (знаннєва картографія), інженерію простору, надають інформацію користувачам без запиту, виконують систематичний аналіз потреб користувачів у необхідній інформації. Виникнення такої спеціалізації пов'язане з розвитком нової дисципліни «управління знаннями» (knowledge management), яка обґрунтовує інтегрований підхід до створення, організації доступу й використання інформаційних ресурсів організації. Дослідники стверджують, що ідея інженерного доступу дозволить користувачеві понад 75% запитів виконувати самостійно, а 25% — у режимі попереднього інформування. Значна увага при цьому приділяється прогнозуванню можливих запитів, аналізу інформаційних потреб [7].

На думку Є. Д. Жабко, така модель трансформації функцій бібліографів та нова концепція обслуговування споживачів інформації можуть бути перспективними, але лише для задоволення запитів окремих груп користувачів з окресленим тематичним колом інформаційних потреб в умовах спеціальних наукових бібліотек, але неефективна для універсальних бібліотек — шкільних, публічних, навчальних закладів через широке коло інформаційних запитів навіть у межах окремих груп [4 с. 76].

Інша модель інформаційного спеціаліста — «фахівця з електронної інформації» (digital librarian) — пов'язана з розвитком середовища електронних бібліотек, постійним кількісним збільшенням повнотекстових ресурсів і відповідної інфраструктури доступу. Ця модель передбачає об'єднання всіх фахівців, котрі працюють у сфері електронних бібліотек і забезпечують управління, створення, організацію й поширення електронної інформації і знань, а також довідкове та інформаційне обслуговування, передусім — інформаційний пошук [8].

У перспективі електронні бібліотеки орієнтуватимуться на надання мультимедійної інформації з використанням засобів штучного інтелекту для її випробування, тому актуальною стане спеціалізація бібліографа-аналітика.

Перетворення сучасного бібліографа, котрий здійснює бібліографічне обслуговування, на «інформаційного гуру» може розглядатися в контексті розвитку сучасного суспільства, у якому інформаційні технології є одним з факторів трансформації культурного й соціального оточення особистості, яке нині формується як навчальне середовище. У зв'язку із цим функції багатьох соціальних інститутів трансформуються до надання освітніх послуг, а бібліотеки набувають функцій

центру безперервної освіти, бібліографи не лише забезпечуватимуть інформаційну підтримку освітніх процесів, але й активно братимуть у них участь.

Другий напрям перетворення майбутньої бібліографічної професії полягає в тому, що довідкове та інформаційне обслуговування виконуватиме одну з базових функцій бібліотеки та є засобами доступу до інформації. Інформаційні технології й середовище висувають вимоги до бібліографів щодо їхнього професіоналізму, що зумовлює необхідність постійної й безперервної освіти.

Кваліфікаційні вимоги до бібліографів за кордоном з точки зору обсягу необхідних знань надзвичайно високі. Так, дипломований фахівець з довідкового обслуговування в США повинен знати: структуру документного потоку з різних галузей знань відповідно до різних категорій користувачів бібліотеки; засоби пошуку інформації, зокрема онлайнні каталоги, пошукові системи, бази даних, веб-сайти, довідкові й бібліографічні видання в традиційній та електронній формах; моделі інформаційної поведінки основних груп користувачів, яких обслуговує бібліотека; принципи й форми комунікаційної взаємодії з користувачами; особливості впливу технологій на зміни структури інформації; законодавство з авторського права захисту інтелектуальної власності; стандартні програми з формування інформаційної компетентності (культури) користувачів [4, с. 78].

Високий рівень загальної освіти фахівців визначається інтегральною складовою сукупних професійних знань. Обов'язковою умовою професійної компетентності є послідовне оновлення знань як у межах формальних заходів щодо підвищення кваліфікації, так і методом самоосвіти.

За кордоном, у європейських, американських та австралійських бібліотеках, бібліографічне обслуговування здійснюють переважно високоосвічені професійні бібліографи, випускники бібліотечних шкіл університетів.

Основні вимоги до їхньої підготовки такі: ґрунтовне знання інформаційних потреб користувачів бібліотеки; уміння кваліфікованого здійснення передпошукового інтерв'ю для з'ясування реальних інформаційних потреб споживачів і правильного формулювання запитів; виконання запитів будь-якої складності.

З подальшим ускладненням інформаційних ресурсів у зарубіжних бібліотеках у бібліографічних підрозділах виокремлюють такі функціональні спеціалізації: обслуговування на первинних інформаційних, довідкових пунктах; бібліографічна орієнтація й бібліографічне інструктування; навчання користувачів роботи з локальними електронними ресурсами та ресурсами інтернету; консультування

(expertise) з певних складних інформаційних систем або засобів доступу; моніторинг і змістовна оцінка інформаційних потреб основних груп користувачів; створення (дизайн) користувацьких інтерфейсів, проектування експертних систем.

Водночас бібліотечний персонал потребує технічної допомоги комп'ютерних фахівців.

Як самостійна спеціалізація бібліографів у зарубіжних бібліотеках передбачається робота зі створення альтернативних засобів допомоги користувачам, наприклад, інформаційних кіосків, автоматизованих путівників по бібліотеці, комп'ютерних навчальних програм для самостійної роботи споживачів бібліографічної інформації.

Актуальною є й проблема співвідношення професійних бібліографічних і галузевих знань, необхідних бібліографові не лише для виконання запитів користувачів, а й для відбору документів для комплектування, каталогізації, систематизації, управління галузевими фондами, навчання користування джерелами інформації з конкретних тем і особливо — довідково-бібліографічне обслуговування.

Для бібліотек України проблема персоналу загалом й бібліографів зокрема також є надзвичайно актуальною, що зумовлено комплексом причин, серед яких — соціально-економічні, інституціональні, психологічні. Звільнення кваліфікованих фахівців через низьку заробітну плату, недостатня кількість молодих спеціалістів, котрі переважно прагнуть створювати кар'єру поза межами бібліотек, інші причини — усе це призвело до зниження якості бібліографічного обслуговування. Немало працівників бібліографічних відділів ще не готові психологічно до зміни ідеології обслуговування. Випускники українських ВНЗ переважно мають лише базовий запас знань і потребують адаптації для роботи на конкретних ланках бібліографічного обслуговування.

Актуальним є питання розширення меж професійних знань, а через зміни в змісті діяльності — зміни в назвах спеціалізацій працівників бібліотек, наприклад, поява специфічних — бібліограф-аналітик, бібліограф-навігатор по інтернету, бібліограф-дослідник, бібліограф-синтезатор, навіть бібліограф-перекладач у відділах іноземної літератури.

Водночас, незважаючи на зміни трактування професії бібліографа, їхні функції й сутність професії є незмінними, а саме: створення, збереження, поширення й доведення до споживача бібліографічної інформації та спілкування бібліографа й користувача.

Список використаних джерел

1. Бібліограф [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zpl.org.ua/taxonomy/term/94>. — Назва з екрана.
2. Библиограф-профессионал [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://prof.bibliography.ru>. — Загл. с экрана.

3. Вохрышева М. Г. Библиографическая деятельность: структура и эффективность / М. Г. Вохрышева. — М. : Кн. палата, 1989. — 119 с.
4. Жабко Е. Д. Специалист по справочно-библиографическому обслуживанию: будущее профессии в электронной среде: теория и практика: монография. — СПб. : РАН, 2006. — С. 74–84.
5. Леонов В. П. О личности и мастерстве библиографа / В. П. Леонов // Мир библиогр. — 2008. — № 7. — С. 2–5.
6. Моргенштерн И. Г. Общее библиографоведение: учеб. пособ. / И. Г. Моргенштерн. — СПб. : Профессия, 2006. — 208 с.
7. Campbell F. A. Shaking the conceptual foundations of reference: a perspective / F. A. Campbell // Reference service revue. — 1992. — Vol. 20. — № 4. — P. 29–36.
8. Sierpe E. Transformations of librarianship in support of learning communities / E. Sierpe // Reference and user services quart. — 2003. — Vol. 43. — № 2. — P. 120–123.

References

1. Bibliograf [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu: <http://zpl.org.ua/taxonomy/term/94>. — Nazva z ekrana.
2. Bibliograf-professional [Elektronnyi resurs]. — Rezhim dostupa: <http://prof.bibliography.ru>. — Zagl. sekрана.
3. Vokhrysheva M. G. Bibliograficheskayadeyatelnost: strukturaieffektivnost / M. G. Vokhrysheva. — M. : Kn. palata. 1989. — 119 s.
4. Zhabko E. D. Spetsialistpospravochno-bibliograficheskomuobsluzhivaniyu: budushcheyeprofessiiivelektronnoysrede: teoriyaiapraktika: monografiya. — SPb. : RAN. 2006. — S. 74–84.
5. Leonov V. P. O lichnosti I masterstve bibliografa / V. P. Leonov // Mir bibliogr. — 2008. — № 7. — S. 2–5.
6. Morgenshtern I. G. Obshcheye bibliografovedeniye: ucheb.posob. / I. G. Morgenshtern. — SPb. : Professiya. 2006. — 208 s.
7. Campbell F. A. Shaking the conceptual foundations of reference: a perspective / F. A. Campbell // Reference service revue. — 1992. — Vol. 20. — № 4. — P. 29–36.
8. Sierpe E. Transformations of librarianship in support of learning communities / E. Sierpe // Reference and user services quart. — 2003. — Vol. 43. — № 2. — P. 120–123.

UDC 01

Todorova Ye. M., Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

INFLUENCE OF SOCIO-CULTURAL CHANGES OF MODERN INFORMATION SOCIETY ON TRANSFORMING THE PROFESSION OF A BIBLIOGRAPHER

The aim of this paper is an analysis of the impact of technological changes occurring in the information society and structure of institutions on the

role and prospects of the profession of a bibliographer as a subject of bibliographic activities.

Research methodology. The author has analyzed the content of eight sources including publications, papers and electronic documents for the research in the information environment. In the process of the research general scientific and special methods have been used such as of analysis, synthesis, generalization, logical, structural and functional, and others.

Results. The active development of information technologies, their implementation into all spheres of life, including libraries, show that the profession of a bibliographer is in demand and competitive in the labour market. The main task now is to use new technologies, progressive forms of bibliographic work in both traditional and electronic modes. The changes in current library and bibliographic services require the proper revision of training bibliographers, profession, approaches, requirements for a bibliographer of the highest qualification, development of relevant specializations with a focus on further work in the electronic environment. Thus, the profession of a bibliographer is a traditional intermediary between documents and consumers, occupies rightful place in the socio-cultural structure. The interpretation of the nature and professional functions is constant: creation, preservation, dissemination and making available to consumers the bibliographic information, communication between bibliographers and users.

Novelty. The author suggests reviewing the functions, training, profession and future specializations of bibliographers of the highest qualification taking into account the objective changes taking place in the electronic environment.

The practical significance. It is proposed to use foreign experience concerning the transformation of existing specializations of the profession of a bibliographer in the practice of current higher education and work of Ukrainian libraries.

Key words: information society, professional bibliographer, the subject of bibliographic activities, specialization, profession.

Надійшла до редколегії 18.11.2016 р.